

ATTITUDE SCALE OF PRIMARY STUDENTS OF SECONDARY SCHOOL ON PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS

ABSTRACT

Gökhan DELİCEOĞLU¹

Başvuru tarihi:20.11.2017

Kabul Tarihi: 26.12.2017

The aim of the study is to develop the attitudes scale for physical education and sport to determine the attitudes of the first-class students in middle education and sports in which the lifelong sport habit can be gained. The research group consists of 503 students who are educated in the first class of secondary education in the state schools of Kırıkkale, Kırşehir, Düzce and Malatya provinces. Scale, which is developed with expert opinion to measure the attitudes of the research group for Physical Education and Sport, is the five Likert scale type. The research Group was informed about article 41 before the application was applied, the scale was stated to be research purposes. BESİTÖ was applied in groups of research groups for their applications. Scope and structure validity for the validity studies have been investigated. The extent validity of the measurement is examined by an expert in measurement evaluation and an academician in physical education and sports. After the factor rotation, the first factor of the scale is 17 and the second factor is 17 items. The factor load values of the substances contained in the first factor varies between 0.53 and 0.85, and the factor load values of the substances in the second factor are between 0.50 and 0.61. The substance-total test correlations are observed to vary between 0,218-0,766 and that each of the items is disposed of from the scale and does not reduce the confidence coefficient. Consequently, Scale's secondary education students have proved to be a scale that can be used to measure the attitudes of physical education and sport.

Key words: Attitude scale, Middle school

ORTA ÖĞRETİM BİRİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN BEDEN EĞİTİMİ VE SPORA İLİŞKİN TUTUM ÖLÇEĞİ

ÖZ

Çalışmanın amacını yaşam boyu spor alışkanlığının kazanılabileceği orta öğretim birinci sınıf öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumlarını belirlemek için Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutum Ölçeği geliştirilmesi oluşturmaktadır. Araştırma grubunu, Kırıkkale, Kırşehir, Düzce ve Malatya illerinin devlet okulları orta öğretimlerinin birinci sınıfında eğitim gören 503 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma grubunun Beden Eğitimi ve Spora yönelik tutumlarını ölçmek amacıyla uzman görüşü ile geliştirilen BESİTÖ, beşli Likert ölçeği tipidir. Araştırma grubuna BESİTÖ uygulanmadan önce 41 madde hakkında bilgi verildi, ölçeğin araştırma amaçlı olduğu belirtildi. BESİTÖ, uygulamaları için araştırma gruplarının buldukları sınıflarda grup halinde uygulandı. Geçerlilik çalışmaları için kapsam ve yapı geçerliliğine bakılmıştır. Ölçeğin kapsam geçerliliği, ölçme değerlendirme konusunda bir uzman ve beden eğitimi ve spor alanında bir akademisyen tarafından incelenmiştir. Faktör döndürme sonrasında, ölçeğin birinci faktörünün 17, ikinci faktörünün 17 maddeden oluştuğu görülmektedir. Birinci faktörde yer alan maddelerin faktör yük değerleri 0,53 ile 0,85, ikinci faktörde yer alan maddelerin faktör yük değerleri ise 0,50 ile 0,61 arasında değişmektedir. Madde-toplam test korelasyonlarının 0,218-0,766 arasında değiştiği ve maddelerin her birinin ölçekten atıldığı durumda güvenilirlik katsayısını azaltmadığı görülmektedir. Sonuç olarak BESİTÖ'nün orta öğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumlarını ölçmek için kullanılabilecek bir ölçek olduğu ispatlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tutum ölçeği, Ortaokul

¹Kırıkkale Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi

GİRİŞ

Tutum ilk kez Herbert Spencer tarafından 1862'de kullanmaya başlanmıştır. Spencer tutumu, bireyin zihinsel durumunu ifade etmek için kullanmıştır. Daha sonra 1888 yılında Lange, laboratuvar çalışmalarında tutumu bir kavram olarak ele almış ve incelemiştir. Lange, tutum kavramı hakkında bugün kullanılan tanımlar arasında önemli farklar bulunmamasına rağmen bu tanımlara yakın tanım yapmıştır. Daha sonraları tutum kavramı psikologlar ve sosyologlar tarafından araştırılan ve tartışılan popüler bir konu haline gelmiştir¹.

Allport (1935), tutumu; “yaşantı ve deneyimler sonucu oluşan, ilgili olduğu bütün obje ve durumlara karşı bireyin davranışları üzerinde yönlendirici ya da dinamik bir etkileme gücüne sahip duygusal ve zihinsel hazırlık durumudur” diye tanımlamıştır². Margon (1995) ise tutumu, belli birey, nesne ya da ortamlara olumlu ya da olumsuz bir tepkide bulunma eğilimi olarak tanımlamaktadır³.

Türkiye’de yapılmış olan tanımlara da bir göz atıldığında, bir tanıma göre “bireyin kendine ya da çevresindeki herhangi bir toplumsal konu, obje ya da olaya karşı deneyim, motivasyon ve bilgilerine dayanarak örgütlediği bilişsel, davranışsal ve duyuşsal bir tepki ön eğilimidir”⁴. Diğer bir tanımda göre ise tutum “bireyin belirli bir kişiyi, bir grubu, kurumu ve ya bir düşünceyi kabul ya da reddetme şeklinde gözlenen, duygusal bir hazır oluş hali veya eğilimidir” şeklinde tanımlamıştır⁵. Kağıtçıbaşı'nın tanımda “bir bireye atfedilen ve bireyin bir psikolojik obje ile ilgili duygu, düşünce ve davranışlarını düzenli bir biçimde oluşturan bir eğilim” olarak tanımlanmıştır⁶.

Tavşancıl, tutumla ilgili yaptığı çalışmalardan yola çıkarak birkaç özelliğini sıralamıştır; Tutum doğuştan gelmez, sonradan kazanılır, geçici değildir, belli bir süre devamlılık gösterir, birey ve obje arasındaki ilişkide bir düzenlilik olmasını sağlarlar. İnsan-obje ilişkisinde, tutumların belirlediği bir yanlılık ortaya çıkar. Birey objeye ilişkin bir tutum oluşturduktan sonra, ona yansız bakamaz. Bir objeye olumlu ya da olumsuz bir tutumun oluşması, ancak o objenin başka objelerle karşılaştırılması sonucu mümkündür. Tutum bir tepki şekli değil, daha çok bir tepki gösterme eğilimidir, tutumlar olumlu ya da olumsuz davranışlara yol açabilirler².

Tutumların; bilişsel, davranışsal ve duyuşsal olmak üzere 3 ögesi vardır ve bu ögeler arasında genellikle iç tutarlılık vardır. Bilişsel ögeyi Triandis “bireyin düşünce süreçlerinde kullandığı bir sınıf olgusu olarak tanımlamaktadır. Duyuşsal ögeyi Baysal “bireyden bireye değişen ve gerçeklerle açıklanamayan, hoşlanma-hoşlanmama yönünü oluşturur diye tanımlamaktadır. Davranışsal öge bireyin belli bir uyarıcı grubundaki tutum objesine ilişkin davranış eğilimini yansıtır².

Tutum, yaptığımız her şeyi etkiler ve insan çabasının bütün durumlarında önemli yer tutar. Kişinin davranışlarının en önemli tayin edicilerinden birisi olduğundan öğrencilerin, yaşadıkları kültürün çeşitli öğelerine, toplumun çeşitli kurumlarına ve çevredeki diğer gruplara ilişkin olumlu ve sağlıklı tutumlar geliştirmeleri hedeflenmektedir³. Yetişkin döneminde aktif bir yaşam sürdürmek için temel oluşturmakta etkili olan beden eğitimi ve spora ilişkin olumlu bir tutuma sahip olmak için okulun, öğretmenin, programın, arkadaş grubunun ve bireyin

özelliklerinin payının yüksek olduğu söylenebilir⁷.

Amerikan Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Birliği'ne (NASPE) göre, beden eğitimi ve spor dersinin ilk amacı öğrencilerde pozitif tutumlar geliştirmek ve hayat boyu fiziksel aktivitelerinin yükseltilmesine katkıda bulunmaktır⁸. Ayrıca bu faktör yetişkin dönemde de aktif bir yaşam tarzı sürdürmek için önemli bir temel oluşturmaktadır⁷.

Tutum gelişimi, erken yaşta başlar ve hayatın farklı evrelerinde çok farklı tutumlara sahip olunabilir⁹. Örneğin çocukluk döneminde çoğu tutumlar anne ve babayı taklit ederek oluşur. Ergenlik döneminde tutumlar şekillenir. İlk yetişkinlik devresinde ise bu tutumlar giderek kalıcı hale gelir¹⁰. Sears (1969)'a göre tutumların şekillendiği 12-30 yaşları arasındaki süreye kritik dönem denir¹¹. Bu dönemde edinilen tutumlar kolay kolay değiştirilemediği düşünülmektedir. Beden eğitimi ve sporun genel eğitimdeki önemi ve çocukların bu derse karşı geliştirdikleri tutumun gelecekte önemi göze alındığında bu kapsamda birçok tutum geliştirme çalışmaları yapılmıştır.

İlk tutum ölçme tekniklerinden biri Bogardus'un "Toplumsal Uzaklık Ölçeği"dir. Diğer bir ölçek ise Thurstone'un "Eşit Görünümlü Aralıklar" tekniğidir. Bunlardan daha yeni olanlar ise Likert'in "Dereceleme Toplamları ile Ölçme" ve Guttman'ın "Yığılımlı Ölçekleme" teknikleridir.

Likert tipi ölçek bir toplama sıralama tekniğidir, tutum ölçekleri arasında en yaygın olarak kullanılanıdır. Bunun nedeni, kolay kullanılabilirliğinin de yüksek olmasıdır. Likert yönteminde ifadeler, obje ile doğrudan doğruya ilişkilerine bakılarak

hazırlanmayıp, bunun yerine, işe yarama derecelerine bakılarak konu ile ilişkisi olan hususlar dikkate alınarak, dolaylı olarak hazırlanmaktadır. Bu, ölçeğin kullanılabilirliğini arttırmaktadır².

Likert ölçeğinin avantajı, geliştirilmesinin Guttman ve Thurstone ölçeklerine göre daha kolay olmasının yanı sıra, çok çeşitli tutum objelerine ve durumlarına uyum sağlayabilmesi ve tutumun ölçülebilir boyutlarından hem her yönünü hem de derecesini hesaplayabilme kolaylığı da sağlamasıdır. Buna karşın dezavantajı ise, farklı cevap ifadelerinin aynı toplam puanı üretebilmesidir. Likert ölçekleri bu yüzden tutumlardaki değişiklikleri ölçmede, Guttman ve Thurstone ölçekleri kadar duyarlı değildir². Ayrıca bireyin kendini başkalarından daha çok tanıdığı ve anladığı varsayımına dayanan bu teknikte, bireyin hem bu varsayımı karşılayacak iç görüye sahip olması, hem de kendisi hakkındaki bilgileri tam ve çarpıtmadan vermesi beklenmektedir¹². Bu durum her koşulda doğru ve olanaklı değildir. Buna önlem olarak da kişilerin kimliklerinin gizlenmesi, ölçeğin uygulanması için yeterli süre verilmesi, ölçeğin içerik kısmının titizlikle hazırlanması ve ölçek hakkında yeterli düzeyde açıklama yapılması gerekmektedir¹³.

Eğitim programlamasında sınıf bazındaki farklılıkların öğrencilerin derslere ilgi ve tutumlarında değişikliklere neden olmaktadır. Sınıf düzeyine uygun ölçeklerin geliştirilmesi ölçme değerlendirme kapsamında daha etkili olacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda çalışmada amaç yaşam boyu spor alışkanlığının kazanılabileceği orta öğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumlarını

belirlemek için Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutum Ölçeği (BESİTÖ) geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu sayede öğrencilerin

beden eğitimi dersine ilişkin tutum düzeylerinin yükseltilmesine katkı sağlanacağı düşünülmektedir.

YÖNTEM

Araştırma Grubu

Araştırma grubunu, Kırıkkale, Kırşehir, Düzce ve Malatya illerinin devlet okulları orta öğretimlerinin birinci sınıfında eğitim gören 503 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma grubu olarak ele alınan farklı illerdeki öğrencilerden elde edilen bilgiler kapsamında araştırma yorumlanmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırma grubunun Beden Eğitimi ve Spora yönelik tutumlarını ölçmek amacıyla oluşturulan maddelerin tutumları kapsayıp kapsamadığı iki uzman görüşüne dayalı olarak elde edilmiştir. Beşli Likert ölçeği tipi olan BESİTÖ'ya ait olumlu tutum ifadelerinin seçenekleri "Kesinlikle Katılıyorum, Katılıyorum, Kararsızım, Katılmıyorum ve Kesinlikle Katılmıyorum" şeklinde sıralanmıştır ve 5,4,3,2 ve 1 şeklinde puanlanmıştır. Olumsuz ifadelerin

seçenekleri ise 1,2,3,4 ve 5 şeklinde ters olarak puanlanmıştır. Çeşitli illerden (Kırıkkale, Kırşehir, Düzce, Malatya) seçilen bazı okullarında eğitim gören 503 orta öğretim öğrencisine 41 maddeden oluşan ölçeğin uygulamasının yapılmasıyla elde edilen verilerle ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik analizi yapılmıştır.

BESİTÖ'den alınabilecek en düşük puan 34 ve bu puan bize öğrencinin beden eğitimi ve spora ilişkin tamamen olumsuz bir tutuma sahip olduğunu, en yüksek puan ise 170 puan bize tamamen olumlu bir tutum içerisinde olduğunu göstermektedir. Diğer puanlamalar ise 102 puan alan bir öğrenci orta düzeyde bir tutum içerisinde, 35-101 arası puan alan öğrenci olumsuz, 103-169 arası puan alan öğrenci ise olumlu bir tutum sergilemektedir. Ölçeğe ait alt boyutlarındaki toplam puanlarına göre tutumun yönü hakkında bilgi elde edilmektedir.

Verilerin Toplanması

Araştırma grubuna BESİTÖ uygulanmadan önce 41 maddenin hangi tutumu ölçtüğü ile ilgili yönerge ile bilgi verildi, ölçeğin araştırma amaçlı olduğu belirtildi. BESİTÖ, uygulamaları için araştırma gruplarının buldukları sınıflarda grup halinde güz döneminde bir ay içerisinde uygulandı.

Verilerin Analizi

Geçerlilik çalışmaları için kapsam ve yapı geçerliliğine bakılmıştır. Ölçeğin kapsam geçerliliği, ölçme değerlendirme konusunda

bir uzman ve beden eğitimi ve spor alanında bir akademisyen tarafından incelenmiştir.

Araştırma grubundan elde edilen BESİTÖ tek tek incelenmiştir, 25 adet eksik ve yanlış doldurulan ölçekler araştırma dışı tutulmuştur. Ölçeğin geçerliliğini test etmek için faktör analizi yapılmıştır. Kasier – Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) 0,60'dan yüksek ve Barlett testinin anlamlı çıkması verilerin faktör analizi için uygun olduğunu gösterir¹⁴. Bu sebepten dolayı bu çalışmada faktör

analizi yapılmadan önce, ön uygulamadan elde edilen verilere faktör analizi uygulanıp uygulanmayacağına ilişkin değerlendirmede KMO ve Barlett testi uygulanmıştır.

Ölçeğin uygulanması ile elde edilen puanların güvenilirliği Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı ile test edilmiştir. Cronbach Alpha, ölçeğin güvenilirliği

belirlenirken ölçeğin tümü ve her bir alt ölçek için iç tutarlılık anlamında kullanılan bir güvenilirlik kat sayısı hesaplama biçimidir. Hesaplanan güvenilirlik kat sayısının ,70 ve daha yüksek olması test puanlarının güvenilirliği için genel olarak yeterli görülmektedir¹⁴.

BULGULAR

Bu bölümde, BESİTÖ'den elde edilen puanlamalara göre ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik değerleri ile ilgili bulgu ve yorumlara yer verilmiştir.

BESİTÖ'den elde edilen puanlara göre KMO ve Barlett test sonuçları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. KMO ve Barlett Testi sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin	,937
Barlett 's testi	χ^2 10107,127
	sd 820
	p ,000

Tablo 1 incelendiğinde KMO değerinin (0,60 dan yüksek) ve Barlett testi sonucunun ($p < 0,05$) faktör analizi değerlendirilmesine uygun olduğu görülmüştür.

Yapı geçerliliği için uygulanan faktör analizi sonucunda, bir faktörün faktör yük değerinin 0,45 ya da daha yüksek olması seçim için uygun bir ölçektir. Belirtilmiş olan bu kriter değer kapsamında; faktör analizi uygulaması ile faktör yük değerlerinin, 0,45'in altında olan 7 madde (17, 20, 22, 23, 25, 30, 36) çıkartılarak ölçek 41 maddeden 34 maddeye indirilmiştir. 34 maddenin faktör

yük değerleri ,49 ile ,85 arasında toplanmıştır.

Tutum ölçeğinde yer alan bu 34 maddeden olumlu tutum ifadeleri; 1, 3, 4, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 20, 23, 26, 27, 28, 32 ve 34 maddeleri şeklinde ve olumsuz tutum ifadeleri 2, 5, 6, 7, 8, 12, 17, 18, 19, 21, 22, 24, 25, 29, 30, 31 ve 33 maddeleri şeklinde belirlenmiştir.

Tutum ölçeğinin 34 maddeye ilişkin faktör analizi sonuçlarına göre faktör sayısı 2 olarak belirlenmiştir. Tutum ölçeğinin dönüştürülmüş temel bileşen analizleri tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Tutum Ölçeği Faktör Analizi (Dönüştürülmüş Temel Bileşenler Analizi) Sonuçları

Madde numaraları	Döndürme Sonrası Yük Değerleri Faktör I	Madde numaraları	Döndürme Sonrası Yük Değerleri Faktör II
22. Beden eğitimi ve spor aktivitelerine hiç ilgi duymuyorum	,854	10. Beden eğitimi ve spor aktivitelerini rahat uygulayırım	,614
24. Beden eğitimi ve spor aktiviteleri hiç bir şey ifade etmiyor	,820	28. Beden eğitimi ve spor aktiviteleri ile yapabildiklerim farkına varıyorum	,606
21. Serbest zamanım olsa bile beden eğitimi ve spor aktivitelerine katılmam	,810	27. Beden eğitimi ve spor aktiviteleri ile yeni şeyler öğreniyorum	,599
12. Beden eğitimi ve spor aktiviteleri zaman kaybettirir	,807	14. Beden eğitimi ve spor aktivitelerinde mücadele hoşuma gider	,568
33. Beden eğitimi ve spor aktiviteleri hayatımı zorlaştırır	,803	9. Beden eğitimi ve spor aktivitelerinde kendimden eminimdir	,568
17. Beden eğitimi ve spor aktivitelerinde çok sıkılırım	,802	4. Beden eğitimi ve spor aktiviteleri heyecan vericidir	,557
30. Beden eğitimi ve spor aktivitelerine zorunlu olarak katılıyorum	,777	32. Beden eğitimi ve spor aktiviteleri beni güçlü kılar	,554
25. Beden eğitimi ve spor aktivitelerinde küçük düştüğüme inanıyorum	,773	34. Beden eğitimi ve spor aktiviteleri hayatımı kolaylaştırır	,553
31. Beden eğitimi ve spor aktivitelerinde kendimi beceriksiz hissediyorum	,771	1. Beden eğitimi ve spor aktiviteleri eğlencelidir	,551
2. Beden eğitimi ve spor aktivitelerinde huzursuz hissederim	,766	26. Beden eğitimi ve spor aktiviteleri ile yeteneklerimin farkına vardım	,550
18. Beden eğitimi ve spor aktivitelerine katılmaktan daima çekinirim	,760	23. Beden eğitimi ve spor aktiviteleri her zaman ilgimi çeker	,548
19. Beden eğitimi ve spor aktivitelerine katılmak istemiyorum	,748	11. Beden eğitimi ve spor aktiviteleri fiziksel olarak gelişmemi sağlar	,529
29. Beden eğitimi ve spor aktivitelerinde hiç bir şey yapmadığımı düşünüyorum	,736	16. Beden eğitimi ve spor aktiviteleri statü ve saygınlığı artırır	,527
7. Beden eğitimi ve spor aktivitelerinde sinirli olurum	,709	20. Beden eğitimi ve spor aktiviteleri yaşantım için vazgeçilmez bir süreçtir	,522
8. Beden eğitimi ve spor aktivitelerinde rahat hissetmem	,689	3. Beden eğitimi ve spor aktivitelerinden sonra kendimi rahatlamış hissederim	,507
6. Beden eğitimi ve spor aktiviteleri gereksizdir	,539	15. Beden eğitimi ve spor aktiviteleriyle daha popüler hissediyorum	,484
5. Beden eğitimi ve spor aktivitelerinden önce telaşlı olurum	,525	13. Beden eğitimi ve spor aktivitelerinde kazanmayı severim	,496

Tablo 2 incelendiğinde; faktör döndürme sonrasında, ölçeğin birinci faktörünün 17, ikinci faktörünün 17 maddeden oluştuğu görülmektedir. Birinci faktörde yer alan maddelerin faktör yük değerleri 0,53 ile 0,85, ikinci faktörde yer alan maddelerin faktör yük değerleri ise 0,50 ile 0,61 arasında değişmektedir. BESİTÖ oluşturan faktörlere, maddelerin içerikleri dikkate alınarak isim verilmeye çalışılmıştır. Birinci

faktörde yer alan maddeler Beden Eğitimi ve Spor a karşı olumlu-olumsuz duygular ile ilgili olduğundan dolayı “Duyuşsal Boyut”, ikinci faktörde yer alan maddeler ise uygulanan aktivitelerde uygulama boyutu içerdiği için “Davranışsal Boyut” olarak isimlendirilmiştir. Birinci faktöre “Beden Eğitimi ve Spor aktiviteleri gereksizdir” ve ikinci faktöre “Beden Eğitimi ve Spor

aktivitelerini rahat uygulamam" ifadeleri örnek verilebilir.

Analizin başında tüm maddeler (41 madde) için ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı 0,913'dur. Yedi madde çıkarıldıktan sonra geri kalan 34 madde için Cronbach Alpha 0,929, birinci faktör için

0,949, ikinci faktör için 0,881 olarak hesaplanmıştır.

Araştırma grubunu oluşturan orta öğretim öğrencilerine (n=503) uygulanan BESİTÖ' ye ait Cronbach Alfa sonuçları Tablo 3' te verilmiştir.

Tablo 3. BESİTÖ Cronbach Alfa Sonuçları

BESİTÖ ait maddeler	Madde Toplam Korelasyon	Madde Silindiğinde Alpha
1. Beden eğitimi ve spor aktiviteleri eğlencelidir	,294	,921
2. Beden eğitimi ve spor aktivitelerinde huzursuz hissederim	,677	,917
3. Beden eğitimi ve spor aktivitelerinden sonra kendimi rahatlamış hissederim	,256	,922
4. Beden eğitimi ve spor aktiviteleri heyecan vericidir	,286	,921
5. Beden eğitimi ve spor aktivitelerinden önce telaşlı olurum	,432	,920
6. Beden eğitimi ve spor aktiviteleri gereksizdir	,469	,923
7. Beden eğitimi ve spor aktivitelerinde sınırlı olurum	,615	,918
8. Beden eğitimi ve spor aktivitelerinde rahat hissetmem	,599	,918
9. Beden eğitimi ve spor aktivitelerinde kendimden eminimdir	,283	,921
10. Beden eğitimi ve spor aktivitelerini rahat uygulamam	,254	,922
11. Beden eğitimi ve spor aktiviteleri fiziksel olarak gelişmemi sağlar	,244	,922
12. Beden eğitimi ve spor aktiviteleri zaman kaybettirir	,717	,916
13. Beden eğitimi ve spor aktivitelerinde kazanmayı severim	,218	,922
14. Beden eğitimi ve spor aktivitelerinde mücadele hoşuma gider	,325	,921
15. Beden eğitimi ve spor aktiviteleriyle daha popüler hissediyorum	,300	,921
16. Beden eğitimi ve spor aktiviteleri statü ve saygınlığı artırır	,276	,922
17. Beden eğitimi ve spor aktivitelerinde çok sıkılırım	,723	,916
18. Beden eğitimi ve spor aktivitelerine katılmaktan daima çekinirim	,661	,917
19. Beden eğitimi ve spor aktivitelerine katılmak istemiyorum	,643	,917
20. Beden eğitimi ve spor aktiviteleri yaşantım için vazgeçilmez bir süreçtir	,324	,921
21. Serbest zamanım olsa bile beden eğitimi ve spor aktivitelerine katılmam	,726	,916
22. Beden eğitimi ve spor aktivitelerine hiç ilgi duymuyorum	,766	,915
23. Beden eğitimi ve spor aktiviteleri her zaman ilgimi çeker	,382	,920
24. Beden eğitimi ve spor aktiviteleri hiç bir şey ifade etmiyor	,722	,916
25. Beden eğitimi ve spor aktivitelerinde küçük düştüğüme inanıyorum	,664	,917
26. Beden eğitimi ve spor aktiviteleri ile yeteneklerimin farkına vardım	,325	,921
27. Beden eğitimi ve spor aktiviteleri ile yeni şeyler öğreniyorum	,294	,921
28. Beden eğitimi ve spor aktiviteleri ile yapabildiklerim farkına varıyorum	,307	,921
29. Beden eğitimi ve spor aktivitelerinde hiçbir şey yapmadığımı düşünüyorum	,618	,918
30. Beden eğitimi ve spor aktivitelerine zorunlu olarak katılıyorum	,671	,917
31. Beden eğitimi ve spor aktivitelerinde kendimi beceriksiz hissediyorum	,662	,917
32. Beden eğitimi ve spor aktiviteleri beni güçlü kılar	,322	,921
33. Beden eğitimi ve spor aktiviteleri hayatımı zorlaştırır	,704	,916
34. Beden eğitimi ve spor aktiviteleri hayatımı kolaylaştırır	,394	0,92

Tablo 3 incelendiğinde madde-toplam test korelasyonlarının 0,218-0,766 arasında değiştiği ve maddelerin her birinin ölçekten

atıldığı takdirde güvenilirlik katsayısını azaltmadığı görülmektedir. Bu sonuçlar ölçeğin güvenilir bir ölçek olduğunu göstermektedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Alanyazında ortaöğretim düzeyindeki öğrenciler üzerinde çalışmalara ait sonuç ve yorumlar aşağıda incelenmiştir.

Orta öğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumlarını ölçmek için geliştirilen BESİTÖ taslağının kapsam geçerliliği uzman görüşleri sağlandıktan sonra yapı geçerliliği için öğrencilere uygulanmıştır. Uygulama sonrasında geçerlilik ve güvenilirlik test edilmiştir.

Türkiye’de geliştirilen bazı tutum ölçek çalışmaları incelendiğinde; Pehlivan (1998) ilk ve orta öğretim öğrencilerinin Beden Eğitimi dersine yönelik tutumlarını ölçmek için 22 maddelik Likert tipi tutum ölçeği geliştirmiştir¹⁵. Ölçeğin güvenilirlik katsayısı ,95’dir. Demirhan ve Altay (1996)’ ın geliştirdikleri 32 maddelik Liket tipi tutum ölçeğinin güvenilirlik kat sayısı ,93’ dür¹³ . Güllü ve Güçlü (2009) 35 maddeden oluşan Likert tipi tutum ölçeğinin güvenilirlik katsayısı ise ,94 olarak bulunmuştur. Diğer çalışmalarda ki ölçek maddeleri ile benzerlik gösterdiği görülmektedir¹¹.

Wear (1995) beden eğitimi dersine yönelik tutum ölçmek için yükseköğretim öğrencileri

üzerinde beş dereceli Likert tipi bir ölçek güvenilirliği ,94 ile ,96, Edgington (1968), yükseköğretim öğrencilerinin beden eğitime yönelik tutumlarını ölçmek için beden eğitimi dersi ile ilgili 66 ifadeden oluşan ve Likert’in yedi dereceli değerlendirmesinin kullanıldığı kendi adı ile anılan bir tutum ölçeği (güvenirliği ,92) geliştirmiştir. Kenyon (1968), kolejli kız ve erkek üzerinde yaptığı çalışmada fiziksel aktiviteye yönelik tutumu ölçmek için sosyal yaşantı, sağlık ve fitness, risk ve heyecan altı alt ölçekten oluşan “Fiziksel Aktiviteye Yönelik Tutum Ölçeği” geliştirmiştir. Değerlendirmede Likert tipi yedi dereceli ölçek kullanılmıştır. Bu tutum ölçeğinin güvenilirliği ,72 ile ,89 arasında değişmektedir¹⁶.

Sonuç olarak BESİTÖ’nün orta öğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumlarını ölçmek için kullanılabilecek bir ölçek olduğu ispatlanmıştır.

Öğrencilerin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumları BESİTÖ ile ölçülebileceği gibi ülkemizde ölçek geliştirme çalışmaları çok az sayıda olduğundan buna benzer yeni ölçekler geliştirilebilir.

KAYNAKLAR

1. Allen, D.E., Guy, R. F. and Edgley, C.K. Social Psychology as Social Process. California: Wadsworth Publishing Company. 1980
2. Tavşancıl, E. Tutumların Ölçülmesi ve SPSS İle Ölçülmesi. (1. Baskı) Ankara: Eylül Yayınları. 2002
3. Hünük, D., Demirhan, G. İlköğretim Sekizinci Sınıf, Lise Birinci Sınıf Ve Üniversite Öğrencilerinin Beden Eğitimi Ve Spora İlişkin Tutumlarının Karşılaştırılması. *Spor Bilimleri Dergisi*, 14 (4), 175-184. 2003
4. İnceoğlu, M. Tutum Algı İletişim. Ankara: Verso Yayıncılık. 1993
5. Özgüven, İ. E. Psikolojik Testler. Ankara: Yeni Doğu Matb. 1994
6. Kağıtçıbaşı, Ç. İnsan ve İnsanlar. İstanbul: Evrim Yayınları. 1999
7. Godin, G., Shephard, R. Normative beliefs of school children concerning regular exercise, *Journal of School Health*. 54 (11), 443-445. 1984
8. Kangalgil, M., Hünük, D., Demirhan, G. İlköğretim, Lise ve Üniversite Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutumlarının Karşılaştırılması. *Spor Bilimleri Dergisi*, 17 (2), 48-57. 2006
9. Silverman, S., Subramaniam, P. R. Student Attitude toward Physical Education and Physical Activity: A Review of Measurement Issues and Outcomes. *Journal of Physics Teacher Education*, 19, 96-124. 1999
10. Kağıtçıbaşı, Ç. Yeni İnsan ve İnsanlar. (Onuncu Basım). İstanbul: Evrim Yayınevi. 2005
11. Güllü, M., Güçlü, M. Ortaöğretim Öğrencileri İçin Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği Geliştirilmesi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi* 3 (2), 1-14. 2009
12. Moghaddam, F. M., Taylor, D. M., & Wright, S. C. Social psychology in cross-cultural perspective. New York: Freeman, 1993.
13. Demirhan, G., Altay, F. Lise Birinci Sınıf Öğrencilerinin Beden Eğitimi Ve Spora İlişkin Tutum Ölçeği II. *Spor Bilimleri Dergisi*, 12 (2), 9-20. 2001
14. Büyüköztürk, Ş. Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı. (8. Baskı) Ankara: Pegem A Yayıncılık. 2007
15. Pehlivan, Z. Beden Eğitimi Dersi İçin Tutum Ölçeği Geliştirme. 5. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, Ankara.
16. Özer, A., Aktop, A.(2003). İlköğretim Öğrencileri İçin Hazırlanmış Bir Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeğinin Adaptasyonu. *Spor Bilimleri Dergisi*, 14 (2), 67-82. 1998